

קינן יצחים

חורף 2020

ימין מבורם

צילם, עיצב וכתב - יהודה כץ
katye2007@gmail.com
הגהה וייעוץ – ורד מי-טל

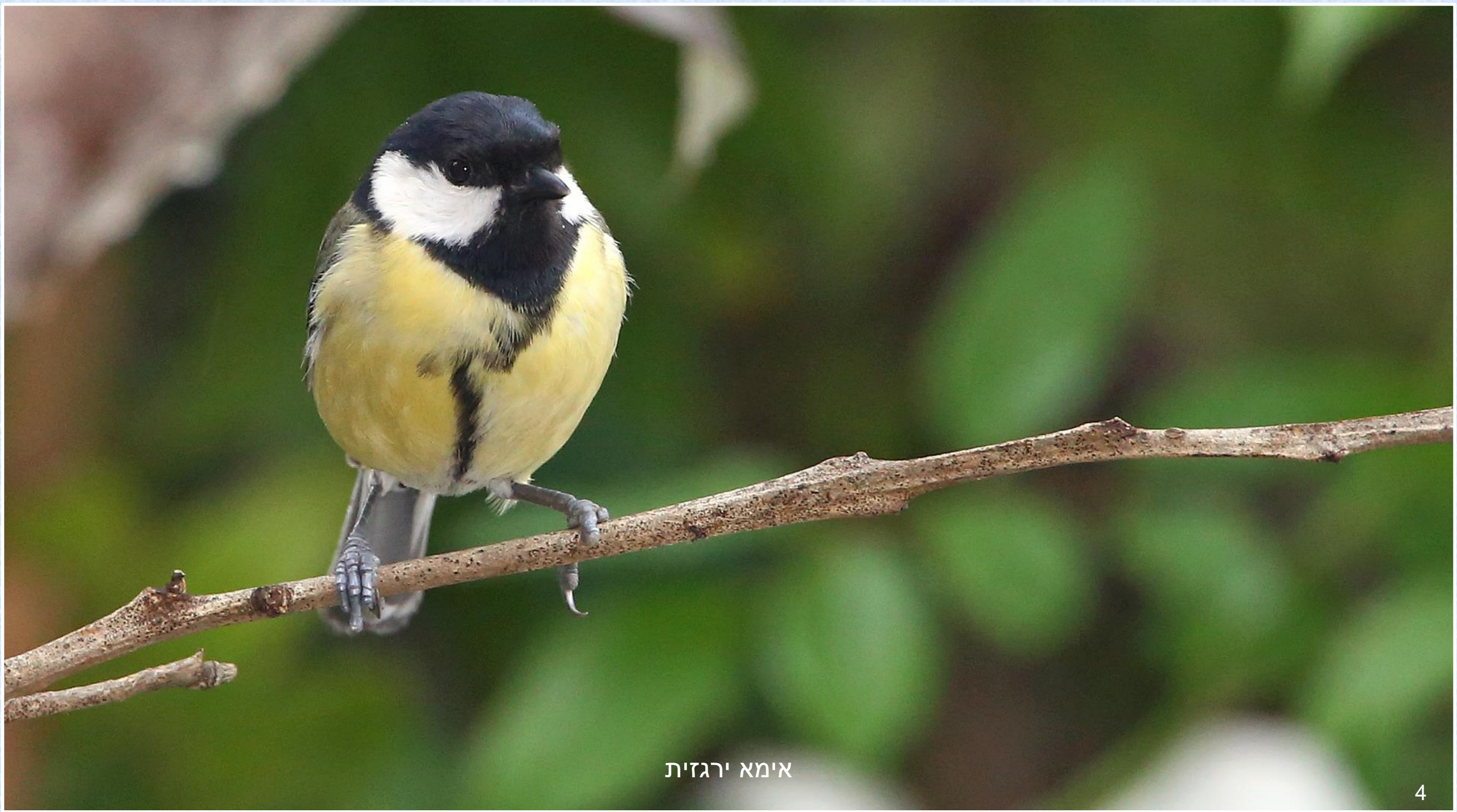

2

איך מבחינים בין ירגזי זכר לנקבה? פס הבטן השחור של הזכר עבה, רצוף, נמשך מעבר לקו הרגליים ומסתיים בכתם שחור גדול (מימין). לעומתו, פס הבטן של הנקבה (משמאל) פחות רצוף ואינו עובר את קו הרגליים.

בגינה שלנו מותקנות חמש תיבות קינון.
זו התיבה שהירגזית בחרה לבניית הקן.

אימא ירגזית

קוטר הפתח של התיבה מחושב כך שהירגזית תוכל להיכנס ולצאת בנוחיות, אך ימנע מציפורים גדולות יותר לחדור לתיבה ולהפריע למהלך הקינון. זהו מחזור הקינון ה-20 המתועד בגינתנו בהרצליה, כמחציתם התחילו בחודשי פברואר, כמו הקינון הנוכחי.

איסוף, הבאת חומרי הבניין ובניית הקן נעשים על ידי הנקבה בלבד. שכבת הבסיס בקן עשויה מחומר קשה: קיסמי עץ ושורשים יבשים (מימין). השכבה השנייה, האמצעית, עשויה מטחבים ירוקים. הנקבה מביאה עוד ועוד טחבים עד לכיסוי מלא של רצפת התיבה (משמאל).

הקן הנוכחי נבנה על בסיס של קן ישן נטוש. בחלק העליון של התמונה ניתן להבחין במיקום שבו הייתה (ותהיה) שקערורית הביצים.
זהו הספק העבודה של בניית הקן בתום ימי העבודה הראשון (מימין) והשלישי (משמאל).

הירגזית מביאה, עבור השכבה העליונה, חומר רך ואווירי: שערות, נוצות, פיסות נייר, קרעי אריג וכדומה.
רגלה השמאלית נגועה בטפיל כלשהו.

בדרך כלל הנקבה מתחילה לישון בקן בתום הטלת הביצים, אלא שהפעם הקדימה. היא רובצת עם בטנה על שקערורית הביצים. פרישת נוצות הזנב באה בתגובה להפרעה הלילית, וניפוח הנוצות נועד לשמר את חום הגוף.

אבא ירגזי. במהלך הבנייה הוא לא מתקרב אל התיבה.

תמונת מצב של הקן בימים החמישי (מימין) והשביעי מתחילת הבנייה (משמאל). עיקר השינויים נראים באזור השקערורית.
החומר הסיבי האווירי האפור, שערות של כלב כנראה, משמש כשכבת הקן השלישית העליונה.

ממבשרי תחילת עונת הקינון - שירת הזכר וכרסום שולי הפתח של תיבות העץ. באזורים שיש נקרים מגינים על הפתח עם טבעת מתכת.
לעתים נתקעים בפתח המחוספס של התיבה סיבים של החומר הבנייה הרך (משמאל); הנקבה מקפידה לאסוף אותם ולהכניסם פנימה.

הירגזית ממשיכה להביא חומרי בנייה. משמאל: הקן בתום יום העבודה ה-13. הירגזית יוצרת את שקערורית הביצים בתנועות סיבוביות של בטנה. הזכר לא מתקרב לתיבה אלא צופה בה ממרחק-מה. הוא עוקב בטיסה אחרי הנקבה בצאתה מן התיבה.

אימא ירגזית מביאה צרור טחבים לבניית הקן.

הירגזים הם אוכלי-כול, אבל בעיקר עשים, זחלי פרפרים ופרוקי-רגליים. בכלי ההאכלה אני מציע להם גרעינים שונים שקניתי בחנות הפיצוחים. גיליתי שהם אינם אוהבים עדשים! לפנות ערב ניכרת פעילות מוגברת ליד כלי ההאכלה. משמאל: הירגזית מרווה את צימאונה.

התיבה בתום היום ה-15 לקינון (מימין).
לקראת חשכה נכנסת הירגזית לתיבה וישנה בה, כשהיא מכסה עם בטנה את שקערורית הביצים (משמאל).

המים בקערה משמשים לשתייה, לצינון הגוף, לניקיון כללי ולסילוק טפילי נוצות.
לאחר הטבילה עולה הירגזית על עץ סמוך, מנערת את נוצותיה ומתייבשת.

בבוקר היום ה-16 לתחילת הקינון הטילה הירגזית ביצה ראשונה. היא מאורכת, בהירה ועם כתמים בצבע חום-אדמדם. מעתה תטיל בכל בוקר ביצה חדשה, עד גמר ההטלה. הדגירה תתחיל לאחר הטלת הביצה האחרונה כדי לוודא בקיעה בו-זמנית של כל הביצים.

הכתמים הכהים מרוכזים בעיקר בקצה המעוגל של הביצה. לא ברור מה תפקידם, אם כלל יש להם תפקיד, אך לבטח אין מדובר בצבעי הסוואה. את הסידן הדרוש ליצירת הביצים (והעצמות והציפורניים והמקור) משיגה הירגזית מאכילה של בתי חלזונות ריקים.

הזכר צופה מרחוק על התיבה.

גודל התטולה (ולפיכך מספר הגוזלים) מוכתב על ידי גורמים דוגמת: עונת השנה, מזג האוויר, זמינות המזון, כמות השינוע אל הקן, גודל הקן ובריאות האימא. בצאתה מן התיבה היא מכסה את הביצים.

7 ביצים והירגזית טרם התחילה לדגור, סימן שמחר צפויה הטלת ביצה נוספת.
הביצים זעירות, בערך בגודל של גרגר שעועית.

נספחים

לוח הזמנים של הקינון

	מ.. עד.. (כולל)	סך הכול	ממוצע רב-שנתי
משך בניית הקן	5.2 – 20.2	16 יום	12.0 יום
ימי ההטלה	21.2 –		6.7 ימים
משך הדגירה			12.5 יום
גיל הפריחה			19.8 יום
משך מחזור הקינון			58.7 יום

נתונים נוספים

		ממוצע רב-שנתי
גודל התטולה		6.7 ביצים
אחוז הבקיעה		82.9% מן התטולה
גוזלים שפרחו		78.1% מן התטולה

תגובות

נהדר, השקעה ברמה אקדמית (משה כץ)

זה נפלא ומרגש כל כך. למדתי מילה חדשה "תטולה"... מדהים כמה שגם בטבע אנחנו עובדות יותר קשה מכם... יישר כוח ותודה רבה! (ריקי ארברמן)